

BỘ TÀI CHÍNH

Tình hình cổ phần hóa, thoái vốn, cơ cấu lại doanh nghiệp nhà nước năm 2017 (Tài liệu phục vụ Hội báo chuyên đề ngày 25/12/2017)

I. Về việc xây dựng, ban hành cơ chế chính sách cổ phần hóa, thoái vốn, cơ cấu lại DNNN

Trong năm 2017, các cơ chế chính sách về cổ phần hóa, thoái vốn, cơ cấu lại DNNN đã được Chính phủ, Thủ tướng Chính phủ ban hành đầy đủ, đồng bộ và được điều chỉnh kịp thời cho phù hợp với tình hình thực tiễn, cụ thể: Quyết định số 707/QĐ-TTg ngày 25/5/2017 phê duyệt Đề án "Cơ cấu lại DNNN, trọng tâm là Tập đoàn kinh tế, Tổng công ty nhà nước giai đoạn 2016-2020"; Quyết định số 1001/QĐ-TTg ngày 10/7/2017 phê duyệt phương án sắp xếp, phân loại doanh nghiệp của SCIC đến năm 2020; Công văn số 991/TTg-ĐMDN ngày 10/7/2017 phê duyệt danh mục DNNN hoàn thành cổ phần hóa (hoàn thành việc bán cổ phần lần đầu) theo từng năm giai đoạn 2017-2020 của các Bộ, ngành, địa phương, tập đoàn kinh tế, tổng công ty; Quyết định số 1232/QĐ-TTg ngày 17/8/2017 phê duyệt danh mục doanh nghiệp có vốn nhà nước thực hiện thoái vốn giai đoạn 2017-2020; Quyết định số 31/2017/QĐ-TTg ngày 17/7/2017 về tiêu chí, danh mục ngành, lĩnh vực thực hiện chuyển đơn vị sự nghiệp công lập thành công ty cổ phần; Nghị định số 126/2017/NĐ-CP ngày 16/11/2017 về chuyển DNNN và công ty trách nhiệm hữu hạn một thành viên do DNNN đầu tư 100% vốn điều lệ thành công ty cổ phần...

II. Tình hình thoái vốn, cổ phần hóa, cơ cấu lại doanh nghiệp nhà nước

a) Về phê duyệt Đề án cơ cấu lại của các DNNN

Tính đến ngày 15/12/2017, đã có 08 DNNN được phê duyệt đề án cơ cấu lại giai đoạn 2017 – 2020 và 01 đơn vị được phê duyệt Danh mục các doanh nghiệp thực hiện sắp xếp, cổ phần hóa, thoái vốn giai đoạn 2017 – 2020 (PVN).

b) Tình hình cổ phần hóa

- Trong năm 2017 (tính đến ngày 20/12/2017), đã có 45 doanh nghiệp được cấp có thẩm quyền phê duyệt phương án cổ phần hóa:

+ Tổng giá trị thực tế doanh nghiệp là 213.747 tỷ đồng (gấp 6 lần tổng giá trị thực tế các doanh nghiệp đã cổ phần hóa trong năm 2016).

+ Giá trị thực tế phần vốn nhà nước tại doanh nghiệp là 88.390 tỷ đồng (gấp 3,5 lần giá trị thực tế phần vốn nhà nước của các doanh nghiệp đã cổ phần hóa năm 2016);

+ Tổng vốn điều lệ theo phương án cổ phần hóa được phê duyệt là 93.888 tỷ đồng, trong đó: Nhà nước nắm giữ 42.007 tỷ đồng (chiếm 44,7% tổng vốn điều lệ); Bán cho nhà đầu tư chiến lược 36.346 tỷ đồng (chiếm 38,7% tổng vốn điều lệ); Bán cho người lao động 354 tỷ đồng (chiếm 0,37% tổng vốn điều lệ); Bán cho tổ chức công đoàn 20 tỷ đồng (chiếm 0,02% tổng vốn điều lệ); Số lượng cổ phần bán đấu giá công khai là 15.159 tỷ đồng (chiếm 16.14% tổng vốn điều lệ).

c) Tình hình thoái vốn

- Về thoái vốn nhà nước tại các doanh nghiệp: Trong năm 2017 có 10 đơn vị thực hiện thoái vốn theo Quyết định số 1232/QĐ-TTg của Thủ tướng Chính phủ, trong đó: 8 đơn vị thuộc kế hoạch thoái vốn năm 2017 và 02 đơn vị thuộc kế hoạch thoái vốn năm 2018.

Đối với chuyển nhượng vốn nhà nước tại Sabeco: Ngày 18/12/2017, Bộ Công Thương đã tổ chức bán đấu giá thành công 343.662.587 cổ phần (53,59% vốn điều lệ) của Sabeco qua Sở giao dịch chứng khoán Thành phố Hồ Chí Minh với mức giá thành công bình quân được xác định là 320.000 đồng/cp. Nhà nước dự kiến thu về khoảng 109.972 tỷ đồng, tương đương 4,8 tỷ USD (ngày 28/12/2017 là hạn thanh toán cuối cùng của nhà đầu tư trúng giá).

- Thoái vốn đầu tư vào các ngành không thuộc ngành sản xuất kinh doanh chính của các Tập đoàn, Tổng công ty, DNNN: Trong năm 2017 các đơn vị đã thoái được 182 tỷ đồng, thu về 292 tỷ đồng tại 05 lĩnh vực nhạy cảm; và thoái được 1.803 tỷ đồng, thu về 2.953 tỷ đồng tại các lĩnh vực khác ngoài 05 lĩnh vực nhạy cảm.

- Bán vốn nhà nước tại các doanh nghiệp thuộc SCIC quản lý: Trong năm 2017, SCIC đã bán vốn tại 40 doanh nghiệp với giá trị là 1.903 tỷ đồng, thu về 21.639 tỷ đồng (trong đó bao gồm cả số thoái của Vinamilk trong năm 2016 với giá trị sổ sách 783,7 tỷ đồng, thu về 11.286,4 tỷ đồng và thoái trong năm 2017 với giá trị sổ sách là 247 tỷ đồng, thu về 8.990 tỷ đồng).

III. Nhận xét

1. Trong năm 2017, Chính phủ, Thủ tướng Chính phủ đã quyết liệt chỉ đạo các Bộ, ngành, địa phương, Tập đoàn kinh tế, tổng công ty, DNNN tập trung thực hiện đẩy mạnh cổ phần hóa, thoái vốn, cơ cấu lại DNNN và đã đạt được nhiều kết quả đáng ghi nhận:

- Trong năm 2017, Thủ tướng Chính phủ đã ban hành Quyết định số 707/QĐ-TTg làm cơ sở để thực hiện cơ cấu lại các DNNN trong giai đoạn tới, trong đó giao nhiệm vụ cụ thể cho từng Bộ, ngành, địa phương, Tập đoàn, Tổng công ty, DNNN triển khai thực hiện. Lần đầu tiên danh sách các doanh nghiệp thực hiện cổ phần hóa, thoái vốn được ban hành thống nhất, công khai, làm cơ sở để các đơn vị triển khai thực hiện đúng quy định, thời gian, đồng thời cung cấp thông tin cho các nhà đầu tư trong và ngoài nước.

- Công tác sắp xếp, đổi mới, phát triển, cơ cấu lại DNNN có nhiều chuyển biến tích cực từ công tác chỉ đạo điều hành đến kết quả thực hiện. Trong năm 2017, mặc dù số lượng doanh nghiệp thực hiện sắp xếp, cơ cấu lại không nhiều nhưng doanh nghiệp cổ phần hóa đều có quy mô vốn lớn (lên đến hàng chục nghìn tỷ đồng).

- Nghị định số 126/2017/NĐ-CP ngày 16/11/2017 về chuyển doanh nghiệp nhà nước và công ty trách nhiệm hữu hạn một thành viên do doanh nghiệp nhà nước đầu tư 100% vốn điều lệ thành công ty cổ phần được ban hành đã giải quyết các tồn tại về cơ chế chính sách cổ phần hóa trong giai đoạn trước, qua đó trong công tác thúc đẩy cổ phần hóa doanh nghiệp trong giai đoạn tới. Nhiều cơ chế chính sách quan trọng khác phục vụ quá trình cổ phần hóa, thoái vốn, cơ cấu lại đã được nghiên cứu, trình Chính phủ như Nghị định sửa đổi, bổ sung Nghị định 91/2015/NĐ-CP ngày 13/10/2015 về đầu tư vốn nhà nước vào doanh nghiệp và quản lý, sử dụng vốn, tài sản tại doanh nghiệp; Nghị định về chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn của SCIC....

- Đã đảm bảo nguồn thu từ cổ phần hóa và thoái vốn nhà nước đưa vào cân đối vốn đầu tư trung hạn nguồn ngân sách nhà nước năm 2017 là 60.000 tỷ đồng theo Nghị quyết được Quốc hội giao.

2. Bên cạnh những kết quả đạt được, việc thực hiện cổ phần hóa, cơ cấu lại DNNN còn chậm, chưa đạt tiến độ, kế hoạch đề ra, cụ thể:

- Nghị định về Điều lệ tổ chức và hoạt động của một số Tập đoàn, tổng công ty lớn vẫn chưa ban hành.

- Tiến độ phê duyệt đề án cơ cấu lại, cổ phần hóa và thoái vốn nhà nước còn chậm so với kế hoạch đề ra. Việc chậm phê duyệt phương án cơ cấu lại DNNN sẽ ảnh hưởng đến việc tổ chức triển khai cơ cấu lại DNNN nói chung và thực hiện cổ phần hóa, thoái vốn nói riêng.

- Bên cạnh các Bộ, ngành, địa phương đã tích cực triển khai các quyết nghị, chỉ đạo của Chính phủ, Thủ tướng Chính phủ, vẫn còn một số Bộ, ngành, địa phương, đơn vị còn bị động, chưa quyết liệt, gây ảnh hưởng đến việc hoàn thành kế hoạch sắp xếp, cổ phần hóa, thoái vốn, cơ cấu lại DNNN năm 2017 của cả nước.

- Công tác đăng ký giao dịch, niêm yết trên sàn giao dịch chứng khoán của các DNNN sau khi cổ phần hóa chưa thực hiện nghiêm túc (có tới 747 doanh nghiệp chưa đăng ký giao dịch, niêm yết trên thị trường chứng khoán). Chậm chuyển giao các doanh nghiệp sau cổ phần hóa về SCIC.

IV. Kiến nghị

Quán triệt sâu sắc các quan điểm, mục tiêu, nhiệm vụ, giải pháp về tiếp tục cơ cấu lại, đổi mới và nâng cao hiệu quả DNNN theo Nghị quyết số 12-NQ/TW ngày 03/6/2017 Hội nghị lần thứ năm Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa

XII để nâng cao hơn nữa nhận thức và có hành động quyết liệt, cụ thể trong thực hiện. Trong đó:

1. Hoàn thiện cơ chế chính sách:

- Rà soát các luật có liên quan như Luật Doanh nghiệp; Luật Quản lý, sử dụng vốn nhà nước đầu tư vào sản xuất, kinh doanh tại doanh nghiệp; Luật Cán bộ, công chức; Luật Phá sản; Bộ luật Lao động và các quy định có liên quan để trình cấp có thẩm quyền sửa đổi, bổ sung cho phù hợp với quá trình cơ cấu lại và vai trò, vị trí của DNNN thời gian tới.

- Sớm thành lập “Ủy ban quản lý vốn nhà nước tại doanh nghiệp” làm đại diện chủ sở hữu đối với DNNN và vốn nhà nước tại doanh nghiệp

- Sớm ban hành các cơ chế chính sách như: Nghị định về hoạt động của doanh nghiệp nhà nước và Nghị định thay thế Nghị định số 99/2012/NĐ-CP; Nghị định sửa đổi, bổ sung Nghị định số 91/2015/NĐ-CP...

2. Tổ chức thực hiện

Các Bộ, ngành, địa phương, các Tập đoàn, Tổng công ty nhà nước nghiêm túc triển khai thực hiện các nội dung sau:

a) Khẩn trương xây dựng đề phê duyệt hoặc trình cấp có thẩm quyền phê duyệt phương án cơ cấu lại các doanh nghiệp thuộc lĩnh vực quản lý theo đúng nội dung quy định tại Quyết định số 707/QĐ-TTg của Thủ tướng Chính phủ.

b) Đôn đốc, triển khai thực hiện đúng tiêu chí phân loại doanh nghiệp nhà nước, doanh nghiệp có vốn nhà nước và Danh mục doanh nghiệp nhà nước thực hiện sắp xếp giai đoạn 2016 – 2020 đã được Thủ tướng Chính phủ ban hành tại Quyết định số 58/2016/QĐ-TTg. Trong đó:

- Hoàn thành cổ phần hóa các doanh nghiệp theo đúng tiến độ đã được Thủ tướng Chính phủ phê duyệt tại công văn số 991/TTg-ĐMDN; Chủ động thực hiện thoái vốn nhà nước và đảm bảo tiến độ theo đúng chỉ đạo của Thủ tướng Chính phủ tại Quyết định số 1232/QĐ-TTg;

- Đẩy nhanh việc thực hiện các nội dung mới về cổ phần hóa doanh nghiệp được Chính phủ ban hành tại Nghị định số 126/2017/NĐ-CP ngày 16/11/2017 về chuyển DNNN và Công ty TNHH MTV do doanh nghiệp nhà nước đầu tư 100% vốn điều lệ thành công ty cổ phần.

c) Đối với các doanh nghiệp cổ phần hóa năm 2018 và những năm tiếp theo cần khẩn trương rà soát toàn bộ quỹ đất đang quản lý, sử dụng để lập phương án sử dụng đất đai theo quy định của pháp luật đất đai trình cơ quan nhà nước có thẩm quyền phê duyệt trước khi tổ chức xác định giá trị doanh nghiệp cổ phần hóa theo đúng quy định tại Nghị định số 01/2017/NĐ-CP ngày 06/01/2017 sửa đổi, bổ sung một số nghị định quy định chi tiết thi hành Luật đất đai. Đồng thời thành lập Ban chỉ đạo cổ phần hóa, chủ động xử lý các vấn đề về tài chính, lao động trước khi cổ phần hóa theo quy định, xác định thời điểm xác định giá trị

doanh nghiệp, công bố giá trị doanh nghiệp, phê duyệt phương án cổ phần hóa và bán cổ phần lần đầu ra công chúng.

d) Chỉ đạo người đại diện phần vốn nhà nước đôn đốc các doanh nghiệp đã cổ phần hóa thực hiện đăng ký giao dịch, niêm yết trên thị trường chứng khoán theo quy định của pháp luật. Nghiêm túc triển khai việc bàn giao các doanh nghiệp thuộc diện phải bàn giao về SCIC theo đúng quy định hiện hành.

đ) Tăng cường vai trò giám sát đối với doanh nghiệp; cơ quan giám sát, doanh nghiệp cùng có trách nhiệm thực hiện công khai hóa các thông tin về hoạt động của doanh nghiệp để các nhà đầu tư nắm bắt cơ hội, điều kiện thuận lợi tham gia đầu tư cùng doanh nghiệp.

e) Tăng cường kiểm tra, thanh tra, giám sát, kiểm toán, không để xảy ra thất thoát vốn, tài sản nhà nước trong quá trình sắp xếp, cổ phần hóa, thoái vốn; kiên quyết xử lý các doanh nghiệp thua lỗ, các dự án đầu tư không hiệu quả, hiệu quả thấp theo cơ chế thị trường; có cơ chế kiểm soát phù hợp nguồn vốn mua, bán, sáp nhập doanh nghiệp; thực hiện công khai, minh bạch, đúng pháp luật trong đầu tư, quản lý tài chính, mua sắm, phân phối thu nhập, công tác cán bộ, cổ phần hóa, thoái vốn; chỉ đạo thực hiện tốt chính sách đối với người lao động và lao động dôi dư trong doanh nghiệp nhà nước thực hiện sắp xếp, đổi mới, trong đó có người quản lý, điều hành doanh nghiệp; Áp dụng các nguyên tắc quản trị doanh nghiệp theo thông lệ quốc tế;

g) Xác định trách nhiệm cá nhân trong việc thực hiện sắp xếp, cổ phần hóa. Bộ trưởng các Bộ quản lý ngành, Chủ tịch UBND các tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương, Chủ tịch Hội đồng thành viên tập đoàn kinh tế chịu trách nhiệm hành chính trước Thủ tướng Chính phủ; xử lý nghiêm lãnh đạo doanh nghiệp nhà nước, người đại diện phần vốn nhà nước tại doanh nghiệp không nghiêm túc thực hiện, hoặc thực hiện không có kết quả sắp xếp, cổ phần hóa, thoái vốn nhà nước tại doanh nghiệp và nhiệm vụ được giao trong quản lý, điều hành doanh nghiệp; trường hợp thực hiện không đúng quy định, sai mục đích, kém hiệu quả, gây thất thoát, thua lỗ vốn và tài sản của nhà nước thì phải bồi thường và hoàn toàn chịu trách nhiệm trước pháp luật.

h) Tăng cường trách nhiệm trong việc báo cáo tình hình hoạt động sản xuất kinh doanh của doanh nghiệp và tình hình triển khai thực hiện cổ phần hóa, cơ cấu lại DNNN của các Bộ, ngành, địa phương, Tập đoàn, Tổng công ty./.